

Opis systemu kontroli wewnętrznej Międzypowiatowego Banku Spółdzielczego w Myszkowie stanowiący wypełnienie zapisów Rekomendacji „H” KNF dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach.

I. Cele systemu kontroli wewnętrznej.

Celem działającego w Banku systemu kontroli wewnętrznej jest wspomaganie procesów decyzyjnych, przyczyniających się do zapewnienia:

- skuteczności i wydajności działania Banku;
- wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
- prawidłowości procedur administracyjnych i księgowych;
- rzetelnego raportowania wewnętrznego i zewnętrznego;
- optymalizacji wykorzystania zasobów Banku oraz metod zabezpieczenia przed stratami;
- zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi oraz zaleceniami wydanymi przez upoważnione zewnętrzne instytucje kontrolne.

Realizacja celów systemu kontroli wewnętrznej dokonywana jest m.in. poprzez:

- monitorowanie i ocenę zgodności działania z politykami, procedurami wewnętrznymi, obowiązującymi przepisami prawa i regulacjami ostrożnościowymi;
- ocenę prawidłowości realizacji celów określonych przez kierownictwo w strategii Banku oraz planie finansowym, innych planach, w tym ocena właściwego wykorzystania zasobów Banku;
- ciągłą kontrolę poprawności realizacji wszelkich procesów, czynności mających na celu ujawnianie wszelkich braków i nieprawidłowości, przyczyniając się do zapewnienia ich zgodności z procedurami i przyjętymi mechanizmami kontrolnymi;
- identyfikację i ocenę poziomu ryzyka występującego w prowadzonej działalności, w tym związanego z każdą operacją produktem, usługą oraz wynikającego ze struktury organizacyjnej;
- weryfikację wiarygodności, rzetelności i kompletności informacji finansowych i zarządczych;
- doskonalenie metod zarządzania, ze szczególnym uwzględnieniem budowania odpowiedniej struktury organizacyjnej, w tym rozdzielanie sprzecznych ze sobą funkcji i obowiązków, oraz zapobieganie powiązaniom o charakterze personalnym pomiędzy pracownikami pozostającymi w relacjach bezpośredniej podległości, budowę właściwego systemu komunikacji wewnętrznej.

System kontroli wewnętrznej funkcjonujący w Międzypowiatowym Banku Spółdzielczym w Myszkowie oparty jest o rozwiązania wynikające z:

- ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe;
- ustawy z dnia 7 grudnia 2000r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających;
- rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w bankach;
- Rekomendacji H KNF dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach.

II. Rola Zarządu, Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu, jeżeli został powołany.

Zarząd

Zarząd Banku odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach/komórkach/stanowiskach organizacyjnych Banku, funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli i Stanowisko ds. kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej oraz odpowiedzialna jest za monitorowanie jego skuteczności.

Komitet Audytu

Komitet Audytu jest ciałem opiniodawczo-doradczym dla Zarządu i Rady Nadzorczej Banku. Monitoruje zasady funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej oraz zarządzania ryzykiem w Międzypowiatowym Banku Spółdzielczym w Myszkowie.

III. Przyjęty schemat organizacji trzech linii obrony w ramach struktury organizacyjnej banku,

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).

Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem, powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank. Komórki pierwszej linii obrony odpowiedzialne są za projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.

Na drugą linię obrony składa się zarządzanie przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach i komórkach organizacyjnych niezależne od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie. Druga linia obrony odpowiedzialna jest m.in. za monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych, przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych, ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych, matryce funkcji kontroli, prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz raportowanie o tych nieprawidłowościach.

Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS (Spółdzielnia). Audyt wewnętrzny odpowiedzialny jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

IV. Funkcja kontroli.

System kontroli wewnętrznej zapewnia przestrzeganie mechanizmów kontrolnych poprzez wyodrębnienie funkcji kontroli.

Na funkcję kontroli składają się:

- mechanizmy kontrolne;
- niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych;
- raportowanie w ramach funkcji kontroli.

Funkcja kontroli realizowana jest na pierwszym i drugim poziomie organizacji systemu kontroli wewnętrznej. Ma ona podstawowe znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa Banku, uzyskiwania wymaganej jakości i poprawności wykonywanych czynności, zapobiegania i eliminacji nieprawidłowości oraz minimalizowania ryzyka.

Realizacja zadań funkcji kontroli polega na:

- stosowaniu mechanizmów kontrolnych opisanych w regulacjach wewnętrznych (politykach, instrukcjach, zasadach, procedurach) dotyczących przeprowadzania przez pracowników Banku lub systemy informatyczne operacji, transakcji i innych czynności wykonywanych w ramach istotnych (kluczowych) procesów Banku;
- bieżącym, realizowanym w trakcie roku, monitorowaniu przestrzegania mechanizmów kontrolnych (weryfikacji, testowania),

Funkcja kontroli jest dokumentowana w szczególności poprzez:

- rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej;
- opis w formie matrycy funkcji kontroli powiązania celów systemu kontroli wewnętrznej z procesami w działalności Banku, które przez Bank zostały uznane za istotne oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.

Funkcja kontroli, która ma za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych zorganizowana jest w szczególności poprzez:

- **Kontrolę bieżącą** (weryfikację) tj.:
  - samokontrolę;
  - kontrolę na drugą rękę (dual control).

Jest to kontrola własnej pracy wykonywana przez każdego pracownika względem siebie, jak również grup pracowników w ramach swojej komórki organizacyjnej,

Kontrola bieżąca jest wykonywana na każdym etapie działania Banku w trakcie wykonywanych zadań i czynności przez pracowników.

Do samokontroli zobowiązani są wszyscy pracownicy, zakres samokontroli jest adekwatny do pełnionych przez pracowników funkcji i powierzonych zakresu odpowiedzialności.

- **Kontrolę następną** (testowanie) sprawowaną w ramach obowiązku nadzoru wynikającego z zajmowanego stanowiska pracy oraz przez wszystkie osoby, którym obowiązki kontrolne wyznaczono w zakresach czynności. Celem tej kontroli jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami, limitami, przepisami oraz bieżące oddziaływanie i reagowanie na niedomagania i uchybienia. Organizacja i zasady przeprowadzania kontroli następnej sprawowanej w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Banku mają na celu ciągłą analizę rezultatów oraz przebiegu pracy poszczególnych pracowników i zespołów.

Mechanizmy kontrolne przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące procesy, czynności, w codzienną działalność operacyjną Banku. Proces projektowania, zatwierdzania i wprowadzania w Banku mechanizmów kontrolnych jest odpowiednio udokumentowany i umożliwia przypisanie komórkom organizacyjnym odpowiedzialności za realizację zadań w poszczególnych etapach tego procesu.

W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz poziomego poprzez rozdzielenie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii. Za monitorowanie odpowiednio: poziome (weryfikacja

bieżąca, testowanie) w ramach danej linii odpowiedzialni są wyznaczeni pracownicy, w tym kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych oraz pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiada komórka kontroli wewnętrznej oraz komórka do spraw zgodności. Monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmuje weryfikację bieżącą i testowanie w ramach monitorowania pionowego i poziomego z uwzględnieniem:

- celów systemu kontroli wewnętrznej;
- złożoności procesów, w tym zwłaszcza procesów istotnych;
- liczby, rodzaju i stopnia złożoności mechanizmów kontrolnych;
- ryzyka zaistnienia nieprawidłowości;
- zasobów poszczególnych linii obrony, w tym kwalifikacji, doświadczenia i umiejętności pracowników tych linii;
- zasady proporcjonalności.

Podstawowym narzędziem do operacyjnego zarządzania systemem kontroli w Banku jest matryca funkcji kontroli, w której powiązано cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej i wyodrębnione w ich ramach cele szczegółowe z procesami istotnymi wraz z wpisanymi w te procesy kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem tych mechanizmów.

Zarząd i Rada Nadzorcza otrzymuje w z określoną częstotliwością informacje o wynikach testowania pionowego i poziomego przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych z uwzględnieniem m.in. zestawienia wykrytych nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz informacji dotyczących efektów działań podjętych w celu usunięcia tych nieprawidłowości.

V. Umiejscowienie, zakres zadań, niezależność komórki ds. ryzyka braku zgodności i komórki audytu wewnętrznego.

Komórka ds. ryzyka braku zgodności

W Międzypowiatowym Banku Spółdzielczym w Myszkowie funkcjonuje Stanowisko ds. kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem braku zgodności. Niniejsze Stanowisko zgodnie z obowiązującą strukturą organizacyjną podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu. Podstawowe zadania Stanowiska ds. kontroli wewnętrznej oraz zarządzania ryzykiem braku zgodności są następujące:

- identyfikacja, pomiar, analiza, ocena, monitorowanie i raportowanie ryzyka braku zgodności;
- wyznaczenie profilu ryzyka braku zgodności w oparciu o analizę danych dotyczących strat finansowych i niefinansowych z tytułu ryzyka braku zgodności;
- opracowanie projektów regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności w banku;
- współpraca z innymi komórkami wewnętrznymi banku w zakresie oceny i monitorowania ryzyka braku zgodności;
- weryfikacja bieżąca pionowa oraz testowanie funkcjonujących w Banku mechanizmów kontrolnych w zakresie działań drugiego poziomu organizacji systemu kontroli wewnętrznej;
- ocena ryzyka braku zgodności w związku z wprowadzaniem nowych produktów, procesów, angażowaniem się banku w nowe rodzaje działalności;

- realizacja zadań w ramach procedury anonimowego zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących procedur i standardów etycznych;
- koordynowanie działań innych komórek i jednostek organizacyjnych w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności i organizacji kontroli wewnętrznej;
- projektowanie i wprowadzanie, bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
- działania na rzecz zapewnienia zgodności działań banku z prawem oraz przyjętymi standardami postępowania, w tym:
  - uczestnictwo w przeglądach zarządczych procesów i procedur wewnętrznych;
  - monitorowanie procesu wprowadzania i aktualizacji obowiązujących w Banku regulacji wewnętrznych;
  - opracowywanie i przedstawienie Zarządowi propozycji działań, które będą miały na celu minimalizowanie ryzyka braku zgodności;
  - opracowanie i przedstawienie Prezesowi propozycji szkoleń kształtujących świadomość istnienia ryzyka braku zgodności wśród pracowników Banku;
  - doradzanie Zarządowi i komórkom organizacyjnym w zakresie zgodności.

Pracownik zajmujący Stanowisko ds. kontroli wewnętrznej oraz zarządzania ryzykiem braku zgodności ma zapewniony bezpośredni kontakt z Zarządem oraz Radą Nadzorczą.

Niezależność Stanowiska ds. kontroli wewnętrznej oraz zarządzania ryzykiem braku zgodności realizowana jest w głównej mierze poprzez brak okoliczności, które zagrażają bezstronnemu wykonywaniu obowiązków.

Audyt wewnętrzny

W aktualnie obowiązującej strukturze organizacyjnej nie została wyodrębniona komórka ds. audytu wewnętrznego. Zważywszy na fakt, iż Międzypowiatowy Bank Spółdzielczy w Myszkowie jest uczestnikiem Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS (Spółdzielnia) działania audytu wewnętrznego w ramach tzw. trzeciej linii obrony realizowane są przez Spółdzielnię. Audyt wewnętrzny odpowiedzialny jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

VI. Zasady corocznej oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej, dokonywanej przez Radę Nadzorczą.

Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności oraz wyników audytu przeprowadzonego przez audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Dokonując oceny, Rada Nadzorcza bierze pod uwagę informacje przekazane przez Zarząd o sposobie wypełniania zadań przez pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz Stanowiska ds. kontroli wewnętrznej oraz zarządzania ryzykiem braku zgodności ze szczególnym uwzględnieniem:

- adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnieniu osiągnięcia każdego z celów systemu kontroli wewnętrznej,

- skali i charakterze nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym o podjętych środkach naprawczych i dyscyplinujących,
- zapewnienia niezależności Stanowisku ds. kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem braku zgodności,
- ilości, rodzaju zaleceń pokontrolnych wydanych przez podmioty zewnętrzne realizujące inspekcje, kontrole w Międzypowiatowym Banku Spółdzielczym w Myszkowie.